

Az idősebb orvosok erkölcsi megbecsülése jogos elvárás és józan érdek

Hirschberg Jenő

„A tapasztalt emberek tanácsa
hajt leginkább sikert”
(Szophoklész)

A magyar egészségügy jövője, a betegek jobb el látása és a magyar orvostársadalom nemzetközi presztízsének megőrzése miatt érzett aggodalmam adta kezembe a tollat. A hazai egészségügy gondjai közismertek: sok kórház súlyos anyagi nehézségekkel küzd, a műszerpark elavult, a dolgozók túl-hajszoltak és alulfinanszírozottak, nő az adminisztráció, és miközben fiatal szakorvosok egyre nagyobb számban távoznak külföldre, és sok időskorú nyugdíjba megy, a betegek elvárásai, jogos igényei egyre nagyobbak. E problémák megoldására mind ez ideig nem született kielégítő határozat. Ezen alapvető nehézségek mellett más – ugyancsak megoldásra váró, és e problémákkal is összefüggő – feladatok is felmerülnek. Ezek egy szejletét, egy talán kevésbé jelentősnek tűnő, mégis komoly figyelmet érdemlő területét kívánom soraimmal megvilágítani.

A magyar orvosok a múltban – és az utóbbi nehéz évtizedekben is – nemzetközi megbecsülést szereztek hazánknak szorgalmukkal, megbízhatóságukkal, teljesítményükkel. A külföldi elismerést és reputációt jól jelzi a különböző nemzetközi szervezetekben viselt vezető tisztség és nemzetközi kongresszusokon referátumok tartására, panelek moderálására történő felkérés. Az internacionális szereplés nem öncélú: a hazai eredmények megismertetésén túl kapcsolatok kiépítését szolgálja, és széles körű tapasztalatszerzést is jelent, amelynek végső soron a betegek látják hasznát. A kapcsolatok folyamatos fenntartása mindezek mellett elősegíti és lehetővé teszi a fiatal, tehetséges kollégák bevezetését, bejuttatását a nemzetközi vérkeringésbe.

Ezeknek a felkéréseknek eleget tenni azonban – főleg a kevés jövedelemmel rendelkező és a nyugdíjas or-

vosok számára – egyre problematikusabb. A nemzetközi szervezetek alapszabálya szerint ugyanis a meghívott előadók a felkérés ellenére sem részesülnek honorálásban, sőt a részvételi díj és az egyéb kiadások is a „megtiszteltet” terhelik. A költségek pedig sokszor a félmillió forintot is meghaladják.

Külföldi barátaink tanácsai arra nézve, miként lehet megoldani ezt a helyzetet – nevezetesen, hogy a költségeket vonjuk le az adóból, szerezzünk szponzorokat –, a hazai viszonylatban keresztülvihetetlenek. A költségek adóból történő levonására nincs törvényes lehetőség, a kiadások fedezésére pedig sokszor az összjövedelem is aligha volna elégséges. A cégek pedig értelhetően egyre kevésbé vesznek részt ebben, és legfeljebb csak az aktív kollégákat támogatják, a pozícióval nem rendelkező szaktekintélyeket csupán nagy tisztelettel „megsüvegelik”. Egyébként sem helyes, hogy csupán a vállalatok érdekein alapuló mérlegelés döntse el a részvétel jogosságát és fontossági sorrendjének kialakítását.

Legyen szabad itt saját példámat bemutatnom. Az elmúlt két évben három felkérést voltam kénytelen visszautasítani: három, különböző világkongresszus referátumát, illetve paneljeinek moderálását, holott a szóban forgó orvostudományi társaságoknak vezetőségi tagja, „past president”-je, bizottságok elnöke és a témakörben előzőleg szervezett világkongresszus rendezője voltam. Így a rendezvényeken részt venni hivatali kötelezettségem is lett volna. Szponzort azonban nem találtam, és utazásom támogatására az illetékes hatóságok és szervezetek sem találtak módot.

Úgy gondolom, az olvasók egyetértenek velem abban, hogy korosztályom képviselőinek (a hetedik X közelében vagy azon túl) már nem személyes érdekét szolgálja a szereplés, a több századik előadás vagy referátum megtartása (bár a megtiszteltetés jóleső érzés). A meghívás elfogadása és a magyar eredmények bemutatása az egész ország javára szolgál, a hazai tudomány

Vajon mikor fogják az orvos jogait és személyiségi védelmét szolgáló rendelkezéseket is hivatalosan deklarálni?

A szerző címzetes egyetemi tanár, az MTA doktora, számos hazai és nemzetközi orvostudományi társaság tisztségviselője, vezetőségi tagja, (tiszteletbeli) elnöke.

és a gyógyítás rangját emeli, és a fiatal orvosok, az „utánpótlás” útjainak, kapcsolatteremtésének előkészítését is elősegíti.

Elfogadom, hogy a bankok konszolidációja, a vezető gazdasági tisztségben levők premizálása vagy az ország ismertségének és reputációjának növelése érdekében például az autóversenyzés támogatása fontosabb, jobban és gyorsabban megtérülő befektetés. Mégis helyes lenne arra is módot találni – a hazai egészségügy nehéz helyzete ellenére vagy éppen annak érdekében –, hogy nemzetközi kongresszus referátumának tartására történő felkérés esetén az egészségügyi kormányzat intézményesen támogassa, és kortól függetlenül tegye lehetővé a részvételt, ha az illető alkalmas e feladat ellátására. Ne hagyjuk rövid távú érdekek miatt a magyar egészségügy jövőjét és nemzedékek munkájával kivívott nemzetközi tekintélyét megcsorbulni!

A javaslat felkarolása egyben az idősebb, illetve nyugdíjas orvosok erkölcsi megbecsülését is szolgálja. Az utóbbiak közül ugyanis sokan csupán otthon töltik napjaikat, mert egy élet munkája után nincs anyagi lehetőségük aktív pihenésre, kapcsolódásra, mások pedig, minthogy csak az orvoslás a hobbijuk, megalázóan alacsony bérezésért valamilyen gyógyító munkát, hétvégi ügyeletet, rendelést, esetleg szaktanácsadást vállalnak.

„Egy 2003-as felmérés szerint az orvosok 53%-a havi 60 ezer forintos vagy annál kisebb összegű nyugdíjjal rendelkezik, ezért 58%-uk a nyugdíj mellett munkát vállal, többnyire 60 ezer forintnyi vagy annál kevesebb összegért. Ez kiugróan magas adat, mert a 60–64 esztendő közötti magyar férfiaknak kevesebb, mint 5%-a dolgozik a nyugdíj mellett, a nőknek pedig csak 3%-a.” [Aranykor árnyakkal. Magyar Orvos 2005;13(1):8-10.] A szakvizsgáztatás, lektorálások, tanfolyamok, opponálás elvállalása sem jelent szinte semmilyen anyagi kiegészítést. De hiszen az életük vége felé járó kollégák nemcsak (és nem is elsősorban) anyagi juttatásra, hanem erkölcsi elismerésre vágyanak. Számukra már nem az ünneplés, a kitüntetések vagy a sorozatos felkérések jelentik életük értelmét – bár azt is megbecsülik –, hanem annak tudata, hogy ők egy életen át hivatásukat szolgálhatták, a körülményeknek és adottságaiknak megfelelő feladatokat megbízhatóan és önzetlenül ellátták. A társadalom kötelessége lenne annak elismerése és hirdetése, hogy ezek az idősebb emberek évtizedek óta a gyógyításért éltek, a betegek érdekében dolgoztak, és közülük jó néhányan a „nemzet orvosai” váltak. Csak ezzel a szemlélettel és

nem a média negatív példáival lehetne visszaadni az orvosok sajnálatosan megtépzott tekintélyét. Az utóbbi időben – nagyon helyesen – sor került a betegjogok

megfogalmazására és mindinkább azok érvényesítésére is. Vajon mikor fogják a beteg-orvos kapcsolatot érintő kérdésben a másik fél: az orvos jogait és személyiségi védelmét szolgáló rendelkezéseket is hivatalosan deklarálni?

Vannak szép számban olyan idős orvosok is, akiknek több évtizedes tapasztalatát érdemes volna a köz és az ország érdekében a mindennapi gyakorlat számára is jobban kihasználni, itthon és külföldön egyaránt hasznosítani. Meggyőződésem, hogy akadnak, akik e megtisztelő, bár nehéz feladatoknak kellő támogatás esetén eleget is tennének. Aki tehát még képes rá, kapjon tudásának, tapasztalatának megfelelő felkérést, feladatot, munkát (és ne csak gyógyszerügynökként) tisztes bérezésért, ellenszolgáltatásért. Munkájukra az egyre fogyó orvoslétszám miatt az országnak is szüksége van. Aki pedig 40-50 év után már megfáradt, annak legyen, ha nem is az Európai Unióban oly sokszor emlegetett 8-10-szeres javadalmazás birtokában, de mindenestre anyagiaktól nem függő méltó pihenése. Ismét az Egészségügyi Minisztérium, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár támogatásával megjelenő Magyar Orvos ez évi 1. számát idézem: „Az aktív korúak még elképzelni is nehezen tudják, milyen változásokat hoz az idős kor. Az a tény, hogy az idősebb nyugdíjasok számára folyamatosan csökken a nyugdíjak vásárlóértéke, önmagában semmit sem jelent, hiszen ezzel együtt a kiadások is visszaszorulnak. Az életkor előrehaladtával például egyre

kevesebbet üdülnek, csökkennek a kulturális és a ruházatkódjukra fordított kiadások. A vizsgálatban részt vevő orvosok közel negyedének nehézséget okoz a saját egészsége megtartásához vagy a betegsége gyógyításához szükséges gyógyszerek kiváltása.” Szomorú és elgondolkoztató sorok.

Írásomat gondolatébresztőnek szánom. Úgy vélem, a megoldások keresése, a javaslatok segítése a döntéshozókat, és mindnyájunk érdekét szolgálják. Tudom, a jó szándék megvan, ne késsen hát soká a megvalósítás sem.

dr. Hirschberg Jenő

Aki még képes rá, kapjon tudásának, tapasztalatának megfelelő felkérést, feladatot, munkát.

Illusztráció: Sándor Zsolt